

Bonnarps By

Om man i Bonnarps tittar mot Söderåsens sluttning ser man en av Europas största sammanhängande låglandsbokskogar. Norr om byn ligger den unika vidsträckta heden. Mellan dessa naturområden ligger Bonnarpsjön och vattendraget Skärån. Detta naturområde utgör en idealisk boplats för människan, lika uppskattad idag som för över 1 000 år sedan.

Bonnarps by har en mycket gammal historia. Bebyggelsen i bykärnan antas ha fått sitt nuvarande läge under tidig medeltid.

I skriftliga källor från 1500-talet benämns byn som Bonderup. Redan då hade byn 10 gårdar.

Riseberga s:n	Riseberre by	2	(+1 prästgård)
	Farstorp	2	
	Wesmendstorp	4	>herforuden findis vdj (uti)
	Syndre-forestad	5	dette Sogen, smaa Bygger
	Anderstorp	5	tilsammen 40 med ett som
	Kullebierre (Kolleb:a)	2	deggen haffuer (har). Møl-
	Bonderup	10	ler 1. Som ligger vid Her-
	Brandzbierre	2	ridzwad Closter.>
	Liungby	6	
	Ensamgårdar	25	
	<u>Summa gårdar .....</u>	<u>65</u>	

Bonderup var under lång tid den största byn i Riseberga socken.

I Prästrelationerna från Skåne och Blekinge av år 1624 (utgivna av J.Tuneld 1934), finns uppgifter om bebyggelsens fördelning inom socken:

Enligt jordeböcker från 1600-talet bestod byn av 13 gårdar.

Så gott som alla gårdarna var vid denna tid arbetshemman under Herrevadskloster. Det var alltså Herrevad som ägde gårdarna. Bönderna hade då hoveriskyldighet som innebar att "arrendet" för gården, skulle betalas med att utföra arbete på Herrevad. Vissa gårdar var befriade från hoveriskyldighet. Bl.a. de som beboddes av militära tjänstemän såsom Bonnarps nr 8 (Pukslagarebostället). De flesta gårdarna i Bonnarps var arbetshemman långt in på 1700-talet. Gård nummer 1 friköptes år 1793.

Speciellt för byn i nutid är att själva bebyggelsen inte skiftats utan bibehållit sin ursprungliga karaktär som radby. Bebyggelsen i byn har dock blivit glesare p.g.a. ett flertal bränder. Förordningen om enskiftets genomförande i Skåne utfärdades 1803. Skiftet verkställdes inte förrän 3 juni, 1826 i Bonnarps och enskifteskartan finns bevarad på Lantmäteriet i Kristianstad.

I Prosten Schönbecks välkända beskrivning av Riseberga från 1815 kan man om Bonnarps läsa: "Bonarps 31/4 mantal med 16 åboar är det största byalaget i socknen. Dess inägor är en halvö, som på östra sidan omgives av Skäraå och på den västra en bäck, som bildas under åsen. Jordmånen ehuru högländ, är bättre sandmylla, som giver vacker gröda. Några tunnland lermylla finnes, vilka lyda under pukslagarens hästehemman. Höet i denna by är obetydligt. För flera år sedan hemsöktes byn av våldeld, som ödelade de flesta åbyggnader. Om nu gällande enskiftesförfattning då varit utgivna, hade läget medgivit utflyttningar och treskiften, de enda som äro användbara i denna ort."

Stavningen av Bonnarps har varierat och är ett ofta omdiskuterat ämne i byn.

Enligt ovan är Bonderup det första kända namnet. På äldre kartor från 1600-talet kan man se Bonnarps med två n. Bonnarps med ett n dyker upp i mitten av 1700-talet och verkar sedan ha gällt under lång tid framåt då stavningen med dubbel-n återkom och är den som gäller idag.